

Wonca bilimsel toplantıları için cinsiyet eşitliği standartları

Gender equity standards for Wonca Scientific Meetings

Fatma Gökşin Cihan¹, Murat Haphap²

Özet

Wonca Kadın ve Aile Hekimliği Çalışma Grubu 2001'de Durban'da düzenlenen 16. Uluslararası Wonca Konferansında kuruldu. Çalışma grubunun amacı Aile Hekimliği/Genel Pratisyenlikte kadın doktorları ilgilendiren konular ve kadın sağlığı konusunda liderlik etmektir. Hedeflerine ulaşmak amacıyla, kadın aile hekimliği doktorlarının rolünü tanıtmak ve yükseltmek için özel katkılarının altını çizen ve karşılaştıkları engelleri azaltmaya çalışarak tam potansiyellerine erişmelerini sağlayan, tüm dünyadaki Aile Hekimi/Genel Pratisyenlerin klinik bakım, kadın sağlığı, eğitim, araştırma ve aile hekimliğinde liderlikle ilgili katkılarını geliştiren çalışmalar yapar. 2010-2013 Eylem Planında bundan sonra düzenlenecek Wonca Bilimsel toplantılarında cinsiyet eşitliği sağlanması ön planda tutulmuştur. Bu amaçla 2 Temmuz 2009'da Norwich, Birleşik Krallık'ta düzenlenen 3 yıl ortası toplantıda Wonca Kadın ve Aile Hekimliği Çalışma Grubu tarafından "Wonca Bilimsel Toplantıları için Cinsiyet Eşitliği Standartları" hazırlanmış ve 2010'da Wonca Konseyi tarafından kabul edilmiştir. 2015 Wonca Avrupa Kongresi'nin İstanbul'da düzenlenecek olması sebebiyle Wonca Kadın ve Aile Hekimliği Çalışma Grubu'nun desteği ve izniyle bu metin Türkçe'ye çevrilmiş olup, düzenlenecek Wonca uyumlu ulusal ve uluslararası toplantılarda göz önüne alınması önerilir.

Anahtar sözcükler: Cinsiyet, eşitlik, konferans

Summary

The Wonca Working Party on Women and Family Medicine (WPPWFM) was established at the 16th International Conference of Wonca in Durban, in 2001. The aim of the Working Party is to take a leadership role in advocating for the concerns raised by women doctors and women's health in family medicine/general practice. In order to achieve their goals they promote the role of women family doctors to highlight their special contributions and reduce the barriers facing them, thereby enabling them to reach their full potential and enhance the contributions of family physicians/GPs around the world to clinical care, women's health, education, research and leadership in family medicine. The 2010-2013 Action plan gives priority to providing gender equity in following Wonca Scientific Meetings. By this purpose "Gender Equity Standards for Wonca Scientific Meetings" was prepared by WPPWFM in its mid triennial meeting in Norwich, UK in July 2, 2009, and accepted by Wonca Council in 2010. As Wonca Europe 2015 will be held in Istanbul, this text is translated into Turkish by the support and permission of WPPWFM and it is recommended to be considered while organizing national or international Wonca compatible conferences.

Keywords: Gender, equity, conference

Son on yıl içinde, Wonca, bireyler ve onların ait olduğu toplumların sağlık durumunu belirlemede cinsiyeti anahtar bir belirteç olarak tanımak konusunda Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Bankası ve diğer uluslararası etkili kuruluşlara katılmıştır. Misyonu dünya insanların yaşam kalitesini geliştirmek olan Wonca, kadınların optimal sağlık ve yaşam kalitesine ulaşması için güçlendirilmelerinin kritik bir ihtiyaç olduğunu güçlü bir şekilde ilan eden, 2001 yılında Durban'da "Eylem için Pekin Platformunu" ve yine

2001 yılında Singapur'da "Milenyum Gelişim Hedefleri"ni (MDGs) desteklemiştir.

Cinsiyet, tıptaki tüm konuları ve başlıkları etkiler ve sağlık sonuçlarını yönlendirir. Cinsiyet bir sağlık belirteçidir ve sağlık ile hastalık tecrübelerini şekillendirir. Cinsiyet sıklıkla sağlık hizmeti için bir engel oluşturur. Erkeklerin ve kadınların değişen statüleri, hem eğitici veya öğrenen, hem de hasta veya sağlık hizmeti veren olarak sağlık hizmeti sistemindeki deneyimlerini etkiler.

1) Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Yrd. Doç. Dr., Konya
2) Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Dr., Konya

2007 yılında Singapur'da düzenlenen 18. Uluslararası Wonca Konferansı'nda; HER Bildirisi (Hamilton Equity Recommendations-Hamilton Eşitlik Tavsiyeleri Bildirisi) Wonca Dünya Konseyi tarafından oybirliği ile desteklenmiştir. Konsey cinsiyet eşitliğini öngören dört temel tavsiyeyi desteklemiştir. Birinci tavsiye tüm bilimsel konferanslarda cinsiyet eşitliğinin önemini vurgulamaktadır. İkinci temel tavsiyede şu belirtilmektedir: Wonca'nın tüm aktivitelerinde özellikle de üç yılda bir yaptığı, bölgesel ve yerel toplantı programlarında cinsiyet eşitliğini sağlamak.

Wonca aile hekimleri/genel pratisyenler arasında bilgilerin transferi ve değişimi için anahtar rol oynayan eğitimsel olaylar olarak üç yılda bir dünya konferansları, uluslararası yerel ve bölgesel toplantılar düzenler. Bu toplantılar tüm dünyadan üye organizasyonların ve hekimlerin ilgisini çeker ve genel kurullar, tartışma panelleri, sempozyumlar, çalıştaylar, kısa sunumlar ve posterler yoluyla yeni tıbbi keşiflerin ve ünlü konuşmacıların sahne aldığı toplantılardır.

Wonca dünya genelindeki diğer organizasyonların standartlarının ve gündemlerinin belirlenmesinde uluslararası otoriteye ve sorumluluğa sahiptir. Wonca bilimsel komiteleri aile hekimliği eğitiminde nelerin önemli, yenilikçi ve heyecan verici olduğunu tanımlayan sınırları belirler ve Wonca ile ilişkili bilimsel konferans etkinliklerini planlar ve düzenlerken, destekleyen anahtar girişimleri özenli ve etkili bir şekilde teşvik ederek dünya sağlığının gelişmesine katkıda bulunur.

Aşağıda yer alan Wonca Bilimsel Toplantıları için Cinsiyet Eşitliği Standartları bu gibi toplantıları planlayan organizasyonlar ve komiteler tarafından benimsenmesi gereken kalite standartları önerilerini ayrıntılı olarak açıklamaktadır.^[1] Bu belge 2 Temmuz 2009'da Doğu Anglia Üniversitesi, Norwich, Birleşik Krallık UK'da düzenlenen WWPWF ara toplantısında tüm katılımcılar tarafından tartışılmış ve desteklenmiştir. İmza sahipleri bu belgenin Wonca Dünya Konseyi tarafından desteklenmesini ve toplantılara ev sahipliği yapan komiteler ve diğer organizasyonlar tarafından benimsenmesini ve Milenyum Gelişim Hedefi #3'e (Cinsiyet eşitliğini destekle ve kadınları yetkilendir) Wonca'nın cevabını değerlendirirken cinsiyet eşitliği ölçüsünün temelini oluşturmasını umut etmektedir. Ayrıca Wonca'nın yeni önerdiği Organi-

zasyonel Eşitlik Komitesi bu standartları Wonca'nın HER Bildirisinin 2. önerisini (Wonca'nın tüm aktivitelerinde özellikle de üç yılda bir yaptığı, bölgesel ve yerel toplantı programlarında cinsiyet eşitliğini sağlamak) ne kadar iyi uyguladığını izlemede kullanılabilir.

Wonca bilimsel toplantıları için cinsiyet eşitliği standartları

Cinsiyet eşitliği kalite standartları özet versiyonu aşağıda ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

1. Komite yapısı. Bilimsel toplantıların planlanması ve düzenlenmesiyle ilgili tüm komiteler cinsiyet dengesi ve cinsiyet eşitliğinin temel prensiplerine uyar.

2. Program içeriği. Program cinsiyet eşitliğini uygulamaları ile kapsar. Bilimsel toplantıların tüm temaları bir cinsiyet perspektifi ya da analizi içerir. Panel, sempozyum, çalıştay önerileri için yapılan tüm çağrılar açıkça cinsiyet değerlendirmesi talep eder. Katılımda cinsiyet kısıtlamaları/taf tutulmu yoktur. Toplantının içeriğinden bağımsız olarak kadın sağlığı konuları teşvik edilir.

3. Cinsiyet dengesi. Tüm bilimsel komiteler; panelere, çalıştaylara ve sempozyumlara davet edilen konuşmacılar arasında cinsiyet dengesini sağlayacak şekilde planlarını yapar.

4. Panel konuşmacıları. Değerli kadınlar etkili ve bilinçli bir şekilde konuşmacı olarak seçilir.

5. Burslar. Ev sahibi Organizasyon Komitesi ya da burs komitesi mevcut ödenek havuzunu arttırmaya yönelik akla uygun her türlü çabayı gösterir ve bursları cinsiyetler arasında eşit bir yaklaşımla paylaşır.

6. Liderlik gelişimi. Bilimsel komiteler her konferansta liderlik gelişimini teşvik etmek adına akla uygun her türlü çabayı gösterir.

7. Aile aktiviteleri. Ev sahibi Organizasyon Komitesi çocuğu olan katılımcılarla süt çocukluğu, oyun çocukluğu ve okul çocukluğu dönemindeki çocuklarının ulaşılabilir bakımı için uygun düzenlemeleri sağlamak amacıyla işbirliği yapar.

8. Sosyal Etkinlikler. Ev sahibi Organizasyon Komitesi düzenlenen konferans programının parçası olarak sunulan tüm sosyal aktivitelerin katılımcılar ve onların misafirlerinin cinsiyet, milliyet ve etnik kökenlerine karşı saygılı olmasını sağlar ve aşırı cin-

sellik içeren davranışlar veya etkinlikler ve/veya aşağılayıcı yorumlara göz yumulmaz.

9. Tüzel sponsorluklar ve pazarlama. Wonca toplantılarını organize eden bilimsel komite kadınları olumsuz etkileyen ürünleri pazarlayan ya da bu yönde siyaset güden dış destekleyicileri kısıtlar. Kadınları objeleştiren ya da aşağılayıcı iddialarda bulunan ürünleri ya da imgeleri engellemek için her türlü çaba gösterilir.

10. İnteraktif eğitim stilleri. Bilimsel komiteler davet edilen konuşmacıları interaktif eğitim ve öğrenim stillerine uyum sağlamaları açısından teşvik eder ve her toplantı için hazırlanan davet mektuplarında bu teşvikler yer alır.

Wonca Bilimsel Toplantıları için Cinsiyet Eşitliği Standartlarının İleri Detayları

1. Komite yapısı. Bilimsel toplantıların planlanmasında ve düzenlenmesinde görev alan tüm komiteler cinsiyet dengesi ve cinsiyet eşitliğinin temel prensiplerine bağlı kalır. Pratikte bu, bilimsel toplantıları planlayan tüm komitelerin adil bir cinsiyet dengesine sahip olması ve kadınların liderlik pozisyonu ve rolünde olması için teşvik edilmesi adına her türlü mantıklı çabanın gösterilmesi anlamına gelir. Her komitenin kadın üyelerinden bir tanesi seçilerek cinsiyet standartlarının yerine getirilmesini sağlama sorumluluğu verilir.

2. Program içeriği. Programın tüm uygulamalarında cinsiyet eşitliği gözetilir. Cinsiyet perspektifi veya analizi, her zaman açık açık olmasa da cinsiyetin sağlıkla ilgili tüm tartışmalarda yer aldığı tezini oluşturmaktadır.^[2] Bu, başlık ne olursa olsun (genetik, eczacılık, teknoloji ya da sağlık hizmetleri) her Wonca konuşmacısı seçilen konunun kadın sağlığı ve statüsü ile nasıl bir ilişkisi olduğunu değerlendirmelidir anlamına gelir.

- Bilimsel toplantıların tüm konularında bir cinsiyet bakış açısı yer almalıdır.
- Paneller, sempozyumlar, çalıştaylar için tüm öneri davet mektuplarında açıkça cinsiyet perspektifi talep edilmelidir.
- Katılımlarda cinsiyet kısıtlaması/taf tutulması kabul edilemez. Hiçbir çalıştay, sempozyum ya da etkinlikte cinsiyet temeline dayalı katılım kısıtlaması olmamalıdır.
- HER bildirisinin 3. temel önerisi doğrultusunda

konferansın içeriğinden bağımsız olarak kadın sağlığı konuları teşvik edilir: “Anahtar bir sağlık belirleyicisi olarak cinsiyetin esas rolünün ilan edilmesi” ve “Cinsiyet Eşitliği ve Sağlığı İçin 10 Adım”.

3. Cinsiyet dengesi. Tüm bilimsel komiteler ve etkinlik organizatörleri cinsiyet dengesi ihtiyacı olduğunu göz önünde bulundurarak; panellere, çalıştaylara ve sempozyumlara davet edilen konuşmacılar arasında cinsiyet dengesini sağlayacak şekilde önceden planlarını yapar. Rol modelliği yoluyla kadınlar liderlik yapan hemcinslerini görecektir ve kendilerinin de bu şekilde liderlik potansiyeli olduğunu düşünecektir. Erkekler kadınları örnek liderler rolünde görecektir ve bu şekilde liderlik etmeyi teşvik edeceklerdir.

4. Panel konuşmacıları. Değerli kadınlar etkili ve bilinçli bir şekilde konuşmacı olarak seçilir. Özellikle karar alıcı kişilerin arasında az temsil edildikleri ve kültürel olarak kadınların bu pozisyonlar için alışlagelmiş olmadığı durumlarda, yüksek başarıya sahip kadınlar panel konuşmacılarının seçiminde sıklıkla gözardı edilirler. Wonca bilimsel komiteleri potansiyel panel konuşmacılarını belirlemek için Organizasyon Eşitlik Komitesi ile Kadın ve Aile Hekimliği Çalışma Grubu gibi kaynakları kullanır.

5. Burslar (finansal destek ve sponsorluklar). Ev sahibi Organizasyon Komitesi ya da burs komitesi mevcut ödenek havuzunu arttırmaya yönelik akla uygun her türlü çabayı gösterir ve bursları cinsiyetler arasında eşit bir yaklaşımla paylaşır. Burslar mali zorlukları olan ve destek almayı hak eden üyelerin katılımını teşvik etmeye yarayan araçlardır. Tarihsel olarak erkeklerin daha fazla tanınmış liderlik rolleri veya akademik statüleri olduğundan bursların dağıtımında kadınlardan daha çok erkekler tercih edilmiştir. Fakat mali teşvik ihtiyacı olanların çoğu, erkeklerden daha çok kadınların aile hekimi olduğu ve kadınların erkeklerden orantısız bir şekilde gelirin az olduğu ülkelerden gelmektedir. Bu nedenle Wonca Konseyleri, bilimsel toplantıya ev sahipliği yapan Organizasyon Komiteleri, Wonca üyelik organizasyonları ve onların burs komiteleri mevcut ödenek havuzunu arttırmaya yönelik akla uygun her türlü çabayı gösterir ve bursları cinsiyetler arasında eşit bir yaklaşımla paylaşır. Burs kaynakları, son başvuru tarihleri ve paylaşım işlemleri sistematik ve şeffaf olarak yapılır ve kriterler, kadınlar ve gelişmekte olan ülkeler için fırsat eşitliğine hitap et

melidir. Burs alan kişiler, toplantılar sırasında veya sonrasında finansman sağlayıcıların özel ilgilerini desteklemek veya onların taraftarı olmaya mecbur değildir.

6. Liderlik gelişimi. Bilimsel komiteler her konferansta liderlik gelişimini teşvik etmek adına akla uygun her türlü çabayı gösterir. Liderlik gelişiminin özel yönleri üzerine çalıştaylar ve seminerlere ek olarak, liderlik gelişimini ilerletmek için oturum başkanlığı imkânları gibi diğer fırsatlar da belirlenmiştir. Bu fırsatlar genç hekimlere danışmanlık yapmayı, genç hekimleri komite toplantılarına davet etmeyi ve/veya genç hekimleri küçük etkinliklerde liderlik rolü üstlenmeye teşvik etmeyi içerebilir. Liderlik gelişimi oturumlarının içeriğinde cinsiyetin liderlik tarzlarını ve organizasyonlara katılımı nasıl etkilediği yer alır. Bunun gibi liderlik gelişim fırsatlarının planlanması ve uygulanması, iş/aile konularının idaresi ya da daha güçlü meslektaşlarıyla yandaş olmak gibi konuların tüm hekimleri ilgilendirdiğini kabullenmenin yanı sıra kadınların yüzleştiği belirli zorlukları yansıtır.

7. Aile aktiviteleri. Ev sahibi Organizasyon Komitesi çocuğu olan katılımcılarla süt çocukluğu, oyun çocukluğu ve okul çocukluğu dönemindeki çocuklarının ulaşılabilir bakımı için özel emzirme alanları ve daha büyük çocuklar için denetimli aktivite imkânları gibi uygun düzenlemeleri sağlamak amacıyla işbirliği yapar. Program makul nedenlerle aile ile iletişime müsaade eder ve çocuklu ailelerin ağırlanması için yemek organizasyonlarında esnekliği destekler. Katılımcıların dinlenmesi ve canlanması yanı sıra meslektaşları ile iletişimi ve sosyalleşmesi için yeterli zaman mevcuttur. Hekimlere eşlik eden kişiler için yapılan programlar her iki cinsiyete de açık olmalı ve çeşitli kitleler için olmalıdır. Ajanda, hangi panel ve/veya diğer bilimsel oturumların kayıtlı aile hekimlerine refakat eden kişilerin ilgisini çekebileceğini vurgulamalıdır. Masraflar, konaklama ve giriş ücretleri aile ihtiyaçlarını da dikkate alınmalıdır.

8. Sosyal etkinlikler. Sosyal etkinlikler, katılımcılara eski ve yeni meslektaşları ile birlikte gevşeme fırsatı sağlamalıdır. Ev sahibi Organizasyon Komitesi düzenlenen konferans programının parçası olarak sunulan tüm sosyal aktivitelerin katılımcılar ve onların misafirlerinin cinsiyet, milliyet ve etnik

kökenlerine karşı saygılı olmasını sağlar ve aşırı cinsellik içeren davranışlar veya etkinlikler ve/veya aşağılayıcı yorumlara göz yumulmaz.

9. Tüzel pazarlama, dış sponsorluklar. Wonca toplantılarını organize eden bilimsel komite kadınları olumsuz etkileyen ürünleri pazarlayan ya da bu yönde siyaset yürüten dış sponsorları engeller. Kadınları objeleştiren ya da aşağılayıcı iddialarda bulunan ürünleri ya da imgeleri engellemek için her türlü çabayı gösterir. Wonca (Avrupa) gibi birçok tıbbi organizasyon, artık eğitim oturumlarının tüzel pazarlaması ve dış sponsorluklarına sınırlamalar getirmekte, Wonca toplantılarının bilimsel organizasyon komitesi dış sponsorluk önerilerine kadınları olumsuz etkileyen piyasa ürünü olup olmamasına ya da bu yönde siyaset yürütüp yürütmemesine göre yanıt vermektedir. Kadınları objeleştiren ya da aşağılayıcı iddialarda bulunan ürünleri ya da imgeleri engellemek için her türlü çaba gösterilir. Biz özellikle bebek mamalarının pazarlanması için etik kılavuzları tasarlayan 1981 WHO/UNICEF Anne Sütünün Benzeri Ürünlerin Pazarlanması ile İlgili Uluslararası Prensiplerine Wonca'nın desteğini ve bağlılığını desteklemekteyiz.^[3] Wonca üyesi ülkelerin çoğu 1994 yılındaki Dünya Sağlık Kongresi'nde bu prensiplere destek verdiklerini yeniden onayladılar. Ayrıca üye ülkelerin çoğunun sağlık dernekleri bu prensipleri destekledi ve dış sponsorlarla etik ilişkiler için hazırlanan kılavuzlarında bu prensiplere yer verdiler.

10. İnteraktif eğitim stillerinin teşvik edilmesi. Bilimsel komiteler davet edilen konuşmacıları uygun olduğu durumlarda interaktif eğitim ve öğrenim stillerine uyum sağlamaları açısından teşvik eder ve her toplantı için hazırlanan davet mektuplarında bu teşvikler yer alır. Hiyerarşik, otoriter eğitim stilleri, baskıcı davranışların ve cinsiyete yönelik taraf tutmaların baskın hale gelip yerleşmesine ve özellikle kadınlar başta olmak üzere tüm katılımcıların etkili katılım heveslerinin kırılmasına yol açar. Öğrenenler gibi sunum yapanlar da cinsiyet, dil, kültür, inanç, yaş, deneyim, uzmanlık, coğrafya ve öğrenme stilleri gibi konularda oldukça çeşitlilik gösterirler. İnteraktif teknikler; kendini yansıtmaya, kişisel gelişim, küçük grup eğitimleri, sorular ve cevaplar için zaman ayırma ve takiplerin hatırlatılması gibi konularda cesaret verir.

Kaynaklar

1. United Nations Millennium Development Goals. <http://www.undp.org/mdg> adresinden 21/06/2009 tarihinde erişilmiştir.
2. Canadian International Development Agency. What is a gender analysis? <http://www.acdi-cida.gc.ca/CIDAWEB/acdicida.nsf/En/JUD-31194519-KBD> adresinden 21/06/2009 tarihinde erişilmiştir.
3. WHO. International Code on Marketing of Breastmilk Substitutes 1981. http://www.who.int/nutrition/publications/code_english.pdf adresinden 21/06/2009 tarihinde erişilmiştir.

2 Temmuz 2009 da Norwich'te imzalayanlar:

Prof. Dr. Amanda Howe, Birleşik Krallık
Prof. Dr. Amanda Barnard, Avustralya
Prof. Dr. Liliana Arias- Castillo, Kolombiya
Doç. Dr. Marie Andares, Pakistan
Dr. Jitsaphan Chongcharoenkunawooti, Tayland
Dr. Sara Del Omo Fernandez, İspanya
Dr. Lucy Candib, ABD
Dr. Promsiri Ampai, Tayland
Dr. Kate Anteyi, Nijerya
Dr. Julia Baumgartner, Avusturya
Prof. Dr. Nanadani de Silva, Sri Lanka
Prof. Dr. Diana Patricia Henao, Kolombiya
Dr. Hilary Duffy, Birleşik Krallık
Dr. Nerissa Koehn, ABD
Dr. Ilse Hellemann, Avusturya
Dr. Emily Farrell, Avustralya
Dr. Noemi "Mimi" Doohan, ABD
Dr. Teri-Marie Laude, Filipinler
Prof. Dr. Zorayda Leopando, Filipinler

Dr. Cheryl Levitt, Kanada
Dr. Heather McLean, Kanada
Dr. Kalthoom Mohammed Al Belooshi, Birleşik Arap Emirlikleri
Dr. Beatrice Lyons, Birleşik Krallık
Dr. Pritinesh Singh, Fiji
Dr. Suppattra Srivanichakorn, Tayland
Dr. Alice Shiner, Birleşik Krallık
Dr. Adriana Osorio-Rodriquez, Kosta Rika
Dr. Nil Tekin, Türkiye
Dr. Jane Namatovu, Uganda
Prof. Dr. Chet Pant, Nepal
Dr. Eleni O'Donovan, ABD
Dr. Somjit Prueksaritanond, Tayland
Dr. Dorothy Pietrsz-Jange, Hollanda
Dr. Valerie Wass, Birleşik Krallık
Dr. Clare Taylor, Birleşik Krallık
Dr. Orawan Tawaytibhongs, Tayland

Geliş tarihi: 17.02.2014

Kabul tarihi: 22.05.2014

Çevrimiçi yayın tarihi: 26.12.2014

Çıkar çakışması:

Çıkar çakışması bildirilmemiştir.

İletişim adresi:

Dr. Fatma Gökşin Cihan

e-posta: goksincihan@yahoo.com